

Apel public al 24 de organizații ale societății civile privind respectarea principiilor de transparență și eficiență în utilizarea banilor publici în condițiile pandemiei și consecințelor prognozate ale COVID-19

Către: Guvernul Republicii Moldova,
Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova,
Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale,
Ministerul Finanțelor,
Compania Națională de Asigurări în Medicină,
Agenția Achiziții Publice,
Centrul pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate,
Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor

În contextul stării de urgență și al pandemiei de COVID-19 este important să asigurăm medicii și alte grupuri profesionale care se află în prima linie a luptei cu pandemia, cu toate mijloacele de protecție necesare, iar pacienții cu tratamentul necesar al tuturor bolilor.

În legătură cu aceasta, pentru a lupta cu pandemia de COVID-19 și consecințele ei, la nivel de țară este de o importanță vitală ca autoritățile:

- să aloce în timp util finanțare suficientă pentru procurarea mijloacelor de protecție, medicamentelor și echipamentelor medicale;
- să reprioritizeze achizițiile publice, reieșind din necesitățile stării de urgență și sănătății publice, în contextul pandemiei COVID-19 și a crizei economice prognozate;
- să efectueze achiziții rapide, transparente și eficiente, conform unor proceduri simplificate pentru toate necesitățile urgente în domeniul sănătății.

În afară de aceasta, pentru menținerea încrederii cetățenilor în faptul că autoritățile întreprind toate măsurile posibile pentru salvarea vieților cetățenilor, **solicităm transparență și obiectivitate în planificarea și desfășurarea procurărilor urgente**. Transparența este o condiție importantă pentru încrederea societății în acțiunile autorităților, precum și pentru reducerea riscurilor de corupție și a creșterii eficienței achizițiilor publice.

În acest context, solicităm autorităților:

1. să publice liste detaliate și specificațiile tehnice a mijloacelor de protecție, medicamentelor și echipamentului medical planificate pentru a fi achiziționate;
2. să efectueze achiziții directe, inclusiv de la furnizori străini, pentru a avea acces la cele mai bune prețuri, calitate și termeni de livrare a mijloacelor de protecție, medicamentelor și echipamentului medical;
3. să publice imediat contractele de achiziție a mijloacelor de protecție, medicamentelor și echipamentului medical, dar și rapoartele despre implementarea lor (bunurile, cantitățile livrate, etc);
4. să asigure transparența procedurii de soluționare a contestațiilor, iar Agenția Națională de Soluționare a Contestațiilor să organizeze ședințele de examinare a contestațiilor prin utilizarea mijloacelor moderne de conferințe video prin transmiterea în regim real online și cu publicarea tuturor contestațiilor și deciziilor emise pe pagina web a Agenției;
5. să revadă prioritățile achizițiilor în alte domenii, cu scopul de a asigura a tuturor necesităților în lupta cu pandemia COVID-19 și consecințele acesteia;

6. să utilizeze posibilitatea desfășurării achizițiilor în comun cu alte state a mijloacelor de protecție, medicamentelor și echipamentului medical;
7. să sporească monitorizarea și controlul achizițiilor directe fără licitații a bunurilor, serviciilor și lucrărilor în vederea evitării abuzurilor;
8. să elaboreze un sistem electronic deschis de gestionare a stocurilor de mijloace de protecție, medicamente și echipament medical.

Este important să fie luate în considerare următoarele:

- **Procedurile de achiziție simplificate pentru lupta cu COVID-19.** Pe 17 martie autoritățile au declarat stare de urgență. Aceasta a permis Comisiei pentru Situații Excepționale să decidă asupra simplificării procedurilor de achiziții necesare pentru combaterea COVID-19.
- **Lipsa de transparență în procesul de achiziții publice și lipsa de motivare a volumului achizițiilor necesare pentru lupta cu COVID-19.** Autoritățile au alocat câteva zeci de milioane de lei pentru achiziția măștilor, mănușilor, combinezoanelor, ecranelor de protecție și respiratoarelor. Cu toate acestea, transparența și temeinicia acestor procese nu este suficientă. De exemplu, s-a propus procurarea a 1.957.980 de combinezoane pentru medici. În cazul în care acestea sunt de folosință multiplă, nu este clar de ce a fost nevoie de a achiziționa anume această cantitate, cu care s-ar putea de îmbrăcat aproape toată populația Moldovei. În același timp, oamenii se confruntă cu deficitul de măști protectoare, care, urmând exemplul altor țări, pot fi procurate centralizat și distribuite gratuit beneficiarilor.
- **Achizițiile directe de la furnizorii străini pot să reducă costul și timpul de livrare a mărfurilor achiziționate pentru a combate COVID-19.** Până acum autoritățile au achiziționat mijloace de protecție și medicamente doar de la furnizorii locali. Aceasta însă limitează concurența și, în contextul stării de urgență, poate duce la creșterea costurilor și timpului de livrare. Cu toate acestea, legislația permite autorităților să efectueze achiziții de la companiile străine, ceea ce ar putea duce la creșterea concurenței, scăderea prețurilor și accelerarea livrărilor. Autoritățile, însă, nu au profitat încă de această oportunitate.
- **Prioritățile în utilizarea mijloacelor publice în lupta cu pandemia COVID-19 și a consecințelor sale.** Potrivit informației din sistemul de achiziții publice, unele autorități contractante continuă să inițieze achiziții de bunuri, servicii și lucrări, care nu sunt prioritare (automobile, lucrări de renovare etc.), având în vedere starea de urgență și criza economică prognozată.
- **Abuzul procedurilor de achiziții simplificate.** Au fost detectate cazuri, când autoritățile contractante, folosindu-se de starea de urgență, procură cu ajutorul achizițiilor directe fără licitații mărfuri și servicii, care nu au nicio legătură cu lupta împotriva COVID-19 și cu ocrotirea sănătății publice.

Având în vedere impactul semnificativ al tuturor măsurilor luate asupra vieții oamenilor din Republica Moldova, vă rugăm să luați în considerare acest apel.

Lista organizațiilor care susțin apelul:

1. AO „Inițiativa Pozitivă”
2. IDIS „Viitorul”
3. PN „Programe medico-sociale”
4. OO „Miloserdie”
5. AO „Liga persoanelor care traiesc cu HIV din Republica Moldova”
6. AO „Credința”
7. AO „Respirația a doua pentru oamenii în etate și inactivi”

8. PN „Alianța de sănătate publică”
9. Centru de sprijin social „Trinity”
10. AO Centrul de informații „GENDERDOC-M”
11. Centrul de Resurse Jurice din Moldova
12. AO „AGER”
13. AO „Pentru Prezent și Viitor”
14. AO „SMIT”
15. AO „Adolescentul”
16. Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM)
17. AO „Centrul Regional pentru Politici Comunitare”
18. AO „Institutul pentru o Guvernare Deschisă”
19. AO „Pas cu Pas regiunea Sud”
20. Centrul de Sănătate și Dezvoltare Comunitară „AFI”
21. Comunitatea „WatchDog.MD”
22. Transparency International – Moldova
23. Institutul de Politici Publice
24. AO „Părinți Solidari”